

G-18

SMITHSONIAN INSTITUTION
 293227
 JAN 24 1933
 NATIONAL MUSEUM

M. KIR. MADÁRTANI INTÉZET.
 KÖNIGL. UNGARISCHES ORNITHOLOGISCHES INSTITUT.
 ROYAL HUNGARIAN INSTITUTE OF ORNITHOLOGY.
 INSTITUT ROYAL ORNITHOLOGIQUE DE HONGRIE.

AQUILA

MADÁRTANI FOLYÓIRAT.
 ZEITSCHRIFT FÜR ORNITHOLOGIE.
 PERIODICAL OF ORNITHOLOGY.
 JOURNAL POUR ORNITHOLOGIE.

SZERK. REDACT.
 CSÖRGEY TITUS TITUS CSÖRGEY

TOM. XXXIV—XXXV. BUDAPEST 1927—1928.

ÁRA BELFÖLDÖN TIZENÖT PENGŐ.
 PREIS FÜR DAS AUSLAND 20 PENGŐ.

... MADÁRTANI INTÉZETÉNél ... ZH BEZIEHEN VOM K. UNG. ORNITHOLOGISCHEN INSTITUT

Megfigyelőinkhez és Munkatársainkhoz!

Megfigyelőinknek és munkatársainknak beküldött adatait évről-évre feldolgozva adjuk közre, mert az egyes adatokat a szakszerű feldolgozás a tudomány számára még értékesebbé teszi. Hogy a különféle adatok feldolgozása részünkre megkönnyíttessék, arra kérjük megfigyelőinket és munkatársainkat, hogy jövőben a különböző kategóriákba tartozó adataikat lehetőleg ne egy összefoglaló jelentésben küldjék be, hanem a vonulási, gyűrüzési, faunisztikai, biológiai vagy egyéb adataikat külön-külön papírlapon legyenek szivesek megírni, mert az egyes kategóriákra vonatkozó adatok feldolgozásával Intézetünknek más-más tagja foglalkozik, — de ezenkívül a feldolgozott adatok levéltári kezelése és nyilvántartása is azt kívánja, hogy a különféle, más-más iratszokrányban elhelyezendő ügyek ne legyenek egybefoglalva.

A vonulási jelentések június, illetve december végéig küldendők be, a fajoknak lehetőleg a CHERNEL-féle nomenclatura szerinti feltüntetésével, s a megfigyelő területén használatos népies elnevezések hozzáfűggesztésével, — a fészkelő fajokat pedig kérjük egy csillaggal vagy egyéb jeggyel megjelölni.

A gyűrüzési jelentések augusztus végéig küldendők be kimutatásba foglalva, mely kimutatás a következő adatokat tartalmazza: — 1. gyűrűszám és nagyság; 2. a madárfaj neve; 3. a jelölés ideje; 4. a jelölés helye; 5. a megjelölt madár kora és esetleg neme (fióka, öreg, him, nőstény.) — Azonkívül a fiókáknak fészekaljanként való összetartozósága is feltüntetendő.

*

Muzeális gyűjteményünk részére gyakran küldenek be megfigyelőink egyes ritkább madarakat, — néha azonban a szakszerűtlen csomagolás miatt azok preparálásra használhatlan állapotban érkeznek meg. Ennek oka abban rejlik, hogy sokszor a madár még melegen lesz csomagolva, s ekkor a papirtekeresben vagy dobozban megfülled és gyorsan bomlik. Ezt elkerülendő, a lőtt madarat először megfelelő ideig hűlni kell hagyni, s csak azután lehet azt lehetőleg fagyapot vagy száraz szalma között dobozba vagy ládikába helyezve postára adni.

*

A gólya táplálkozásának fokozott mértékben való vizsgálata érdekében kérjük a fészkek táján található köpetek és mindenféle táplálék-maradványoknak szives beküldését.

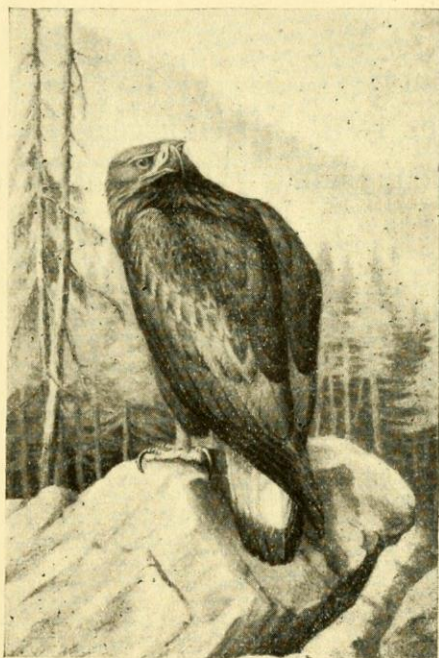
671
A 656
V. 34-37
Birds

AQUILA

A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET FOLYÓIRATA
ZEITSCHRIFT DES KÖNIGLICH UNGARISCHEN
:: ORNITHOLOGISCHEN INSTITUTES ::

MEGINDÍTOTTA
HERMAN OTTÓ

SZERKESZTI
CSÖRGEY TITUS

GEGRÜNDET VON
OTTO HERMAN

REDAKTEUR
TITUS CSÖRGEY

XXXIV—XXXV. ÉVFOLYAM * 1927—1928. * JAHRGANG XXXIV—XXXV.

8 TÁBLÁVAL, 1 TÉRKÉPPSEL, 2 TÁBLÁZATTAL ÉS 12 SZÖVEGÁBRÁVAL.
:: MIT 8 TAFELN, 1 KARTE, 2 TABELLEN UND 12 TEXTFIGUREN. ::

BUDAPEST

A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET KIADVÁNYA.
VERLAG DES K. UNG. ORNITHOLOGISCHEN INSTITUTES.

1929.

Kiadatott 1929 június 1-én. — Herausgegeben am 1. Juni 1929.
Megjelenik 600 példányban. — Erscheint in 600 Exemplaren.

BUDAPEST, 1929.
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI NYOMDA.
2622.

TARTALOM.

	Oldal
AGÁRDI EDE: Kigyászölyv fészkelése a Zengőn	387
— — Fekete harkály előfordulása	387, 388
— — A kis poszáta kiköltötte a töviszuró gébics tojásait	402
AIZENPREISZ LAJOS: A gyurgyalag fészkelése Véménden	376
BARCZA LÁSZLÓ dr.: Hajnalmadár újabb megjelenése Csabrendeken	389
BARTHOS GYULA: Fekete-gólya Dél-Zalában	385
— — Tuzok Nagykanizsa határában	386
— — Városi fűrjek	386
— — Buhu Zalában	386
— — Ugartyukok állandó átvonulása	395
— — Korai Buteo fiókák	400
— — Kopláló házityuk	408
— — Csuszka mint tengerimagevő	410
BÁLVÁNYOSSY LÁSZLÓ: Pásztormadár Zalában	379
BÁRÁNYOS JÓZSEF: <i>Oidemia fusca</i> L.	384
BESSENYEI ISTVÁN: A csicsörke fészkelése Veszprém megyében	390
BODNÁR BERTALAN: Mikor alszanak el s mikor ébrednek madaraink?	405—407
BOLZA GÉZA gr.: A bibic, fehér gólya és füstifecske megérkezése Szarvason	394
BREUER GYÖRGY: <i>Sturnus vulgaris pottaratskyi</i> FINSCH	379
— — Gólyaszaporodási adatok	385
— — <i>Scelopax rusticola</i> fészkelése Sopron környékén	386
— — <i>Asio accipitrinus</i> tömeges megjelenése	395
— — <i>Parus ater</i> szokatlan fészkelése	402
— — Adalék a <i>Podiceps cristatus</i> fióka lélektanához	403
— — <i>Phasianus colchicus</i> -ok idegessége a meteorhulláskor	404
— — <i>Sylvia curruca</i> fészket kifosztó erdei sikló	413
BURNOVSZKY ISTVÁN: Csicsörke Győr megyében	390
BUSITS JÓZSEF: A vetési varjunak rovarirtásra való felhasználása	409, 410
CERVA FRIGYES: A székicsér (<i>Glareola pratincola</i> L.) tojásból való felnevelése. 2 táblával	184—188
— — <i>Colymbus arcticus</i> L.	385
CHERNEL ISTVÁNNÉ: Hajnalmadár a Szentgyörgyhegyen	389
CSATH ANDRÁS: Hajnalmadár Kisperegen	389
CSÖRGEY TITUS: Mit vár Magyarország egy újabb európai madárvédelmi törvénytől?	7—11
— — A mezei billegető (<i>Motacilla flava campestris</i> PALL.) újabb előfordulásai Magyarországon	101, 102
— — Hidrodinamikus hatások a vizirigó buvárfutásánál	305—307
— — A nagy lilik (<i>Anser albifrons</i> SCOP.) csőrjegye	313, 314
— — Adatok a vetési varju (<i>Corvus frugilegus</i> L.) júniusi táplálkozásához	316—321
— — Fiókáját hátán vivő füstifecske	403, 404
— — Madártani kongresszusok az 1926—28-ik években	465—468
— — Dr. Darányi Ignác (Necrologus)	488
— — Kékessy László (Necrologus)	495
— — Selymessy Ferenc (Necrologus)	495
DERGUNOV N.: Madárgyűrűzés Oroszországban	414, 415
DOPPELMAIR G. dr.: Madárgyűrűzések Oroszországban	415
DORNING HENRIK dr.: A sarlósfecske (<i>Cypselus opus</i> L.) megtelepedése Budapesten	195—198
— — A rákosfalvi gólyák	385, 386
— — A gerle mint városi madár	398
FÁY ALADÁR: Molnárfecske	394
FEKETE KÁROLY: <i>Oidemia fusca</i> L.	384
— — <i>Somateria mollissima</i>	384
FORINTOS KÁROLY: A lilik a Dunántulon	383
GAÁL ISTVÁN dr.: A bőra és vándormadaraink	393
— — Madárdal pergőtűzben	407
GYÖRGYEV ADOLF dr.: Hajnalmadár Tápiógyörgyén	389
GYÖRFFY ISTVÁN dr.: A szőlőrigó (<i>Turdus iliacus</i> L.) előfordulása a Magas-Tátrában	391
— — Tökésréce albino	392

	Oldal
GYÖRFFY ISTVÁN dr.: Keresztesőrü szencinege	408
— — Kitépik-e a vetési varjak a zsenge vetést?	409
— — Mezei verebek téli tápláléka	410, 411
— — A szeptestótfalvi kénés forrásba fulladt állatok	412
HEGYMEGHY DEZSŐ: Pásztormadár Győr megyében	379
HORVÁTH ALADÁR: Három énekes hattyu	384
HRABÁR SÁNDOR: Adatok a vándorsólyom táplálkozásához	408, 409
ILLYÉS TIBOR: Az aranymálkó és vadgerle letelepedése	380
KABÁ CZY ERNŐ: A csicsörke Bereg megyében	390
— — Erdei szalonka a kutban	395
— — Molnárfecskék költése mesterséges fészekben	401
KÉKESSY LÁSZLÓ: A madárvédelem fokozása	333—335
KIRÁLY IVÁN: A csicsörke a Kis-Alföldön	390
KORMOS ISTVÁN: Fehérlábu gólyák	405
KOVÁTS ELEMÉR: Fakókeselyű Aszófőn	386
LINDNER KÁROLY: (Naumburg a/S.) A bubospacsirta fészkelése háztetőkön	398
— — Levéltetveket pusztító magevő madarak	410
LOVASSY SÁNDOR dr.: Kakukfi a fészkelőoduban	400
— — Szürke légykapó fészke villamlámpa ernyőjén	402
— — Epret evő zöldküllő	410
— — Villamvezetéken elpusztult füleskuvik	412, 413
— — Csapóvasba került szárcsák	413
MAUKS KÁROLY dr.: Adatok a csicsörke (<i>Serinus canarius hortulanus</i> KOCH) elterjedéséhez	202—205
— — A vörösfejű gébics (<i>Lanius senator</i>) fészkelése a borsodi Bükkben	378, 379
— — <i>Monticola saxatilis</i>	380
— — Hajnalmadár a borsodi Bükk Szeleta barlangjában	388, 389
MÁRTONFFY DÉNES: Vörösfejű gébics Komárom megyében	379
MÁRY GYULA: A gyurgyalg fészkelése Füzfőn	375
MEDRECZY ISTVÁN: Madár-állományunk pusztulása	337—340
— — <i>Erithacus luscini</i> L. és <i>Erithacus philomela</i> BECHTS. együttes fészkelése	380
— — Adatok a csicsörke előfordulásához	390, 391
MIKOLÁS KÁLMÁN: Albínisztikus madarak Szilsárkány vidékén	392, 393
— — Áttelelő füstifecske	393
— — A fehér gólya és a vörös szín	403
MOLNÁR LAJOS: Adatok a kakuk természetrajzához	399, 400
NAGY JENŐ dr.: Örvös ludak a Hortobágyon	383
— — <i>Rissa tridactyla</i> L.	384
NAGY JÓZSEF: A vörösfejű gébics újabb fészkelő helye	379
OSZTROLUCZKY PÁL: <i>Stercorarius pomarinus</i> TEMM.	384
PÉTER IMRE: Hogyan helyezi el a kakuk a tojását dajkálói fészkébe?	399
PONEBSEK JÁNOS dr.: Madártani állomás Jugoszláviában	415
RÁCZ BÉLA: A kuvik mint baromfi pusztító	412
RÉZ ENDRE: A gyurgyalg fészkelése Nógrádban	374, 375
SALIM A. ALI: Madárgyűrűzés Indiában	414
SCHENK HENRIK: Újabb megfigyelések a <i>Cettia cetti sericea</i> TEMM.-ről	377, 378
— — <i>Oidemia fusca</i> L.	384
— — Szarkafészkek a nádasban. 1 táblával	397
— — Tövisszűrő gébics fészkelése a nádban. 1 táblával	397, 398
SCHENK JAKAB: A kisbalatoni kócsagtelep jövőjéről. 1 táblával és 2 szövegábrával	11—15
— — Az 1926—27 évi magyar madárjelölések. XII. jelentés. 2 szövegábrával	16—53
— — Néhány palaearktikus madárfaj települési viszonyai	85—101
— — A pásztormadár 1924—26 évi megjelenése Magyarországon. 4 táblával és 2 szövegábrával	104—114
— — A vonulási adatok szerepe és alkalmazása a madárvonulás kutatásában. 5 szövegábrával	242—256
— — A keresztesőrü 1927 évi inváziója Magyarországon	396, 397
— — A dolmányos varju pacsirta-fogása	412
— — Madártojások gyűjteménye Vidéfalván	413, 414
— — Kócsagvédelem—Természetvédelem. 1925/28 évi jelentés	459—461
— — Jelentés az 1926 május 24-től—29-ig Kopenhágában tartott VI. Nemzetközi Madártani Kongresszusról	469—476
— — Vitéz Csörgőgy Károly (Necrologus)	491
— — Necrologusok	492—495

	Oldal
SCHÖBER EMIL dr.: Pászormadár Szatmárban	379
SIKÓ SZILÁRD : Vékonyesőrü viztaposó	386
SÓLYMOSY LÁSZLÓ br.: Fehér vadlud	383
— — Vörösnyaku vöcsök fészkelése Nagylózson	383, 384
— — Fekete harkály	387
— — Régi madártani adatok	414
SŐREGI JÁNOS : Régi adat sólyom fészkelésről	414
STRÁNSZKY DÉNES : Mitől fehéredik meg a gólyák lába?	404, 405
SZABÓ GYÖRGY : A seregély kártétele a kukoricában	410
— — Sikeres védekezési mód pelék ellen	413
SZALAY LAJOS ELEMÉR dr.: <i>Oidemia fusca</i> L.	384
— — Korán érkező kócsagok	395
SZEMERE LÁSZLÓ : Buhu	386
SZEMERE ZOLTÁN : A <i>Dendrocopos medius</i> L. párzasi játéka. 1 szövegábrával	309—311
— — A verebek táplálkozásáról	411
SZOMJAS GUSZTÁV : Vadászat és madárvédelem	328—331
SZOMJAS LÁSZLÓ : Madártani adatok a Hortobágyról	208—210
TARJÁN TIBOR dr.: Gyurgyalag a Balaton vidékén	375
— — Hortobágyi levél	381, 382
— — Kakukfióka és a nádírigó	399
TELEKI JENŐ gr.: A saskeselyű újból fészkel a Retyezáton	374
VASVÁRI MIKLÓS dr.: A vörösnyaku lud téli szállása állatföldrajzi megvilágításban	214—228
— — Adalékok a bölömbika és pocgém táplálkozási oekológiájához	342—361
— — A monori erdő madarairól	382, 383
— — Keselyűk Dunántulon	387
— — <i>Pandion haliaëtus</i> adatok	387
— — A kerti sármány új lelőhelye Pest-megyében	391
— — <i>Parus lugubris</i> Kolozs-megyében	391
— — A seregély költése Budapest belterületén	399
— — A gyöngybagoly kétszeri költéséről	400, 401
VASÁRHELYI ISTVÁN : A fehér gólya mint a mezei pocok pusztítója	411
VERTSE ALBERT : A szarka kártétele	412
WALZEL JÓZSEF : Késő őszi fecske adatok	393
— — <i>Cornus cornix</i> különös játéka	407, 408
WARGA KÁLMÁN : A <i>Bombycilla garrula</i> 1923/24, 1925/26 és 1927/28 évi inváziója, — s az eddigi inváziók átnézete. 1 térképpel és 2 táblázattal	122—154
— — Madárvonulási adatok Magyarországból. X. (1926-os) évfolyam	257—305
— — <i>Egretta garzetta</i> fészkelése a Kisbalatonon	376, 377
— — A solymosvári sarlósfecske-telep	380, 381
— — Hajnalmadár Pesthidegkúton	388
— — <i>Accentor collaris</i> a Bisztra-havason	392
— — <i>Loxia curvirostra</i> L. és <i>Loxia leucoptera bifasciata</i> Brhm Budapesten	396
— — Karvalyfiókák aránytalan fejlődése	402, 403
— — Intézeti ügyek	476—480
— — Personalia	486, 487
— — Bársony István (Necrologus)	490
WARREN E. : Fehérlábu gólyák Délafrikában	404
WÁHL IGNÁCZ : Kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) Monostorszeg mellett	377
— — Apatinban rohamosan fogynak a gólyák	385
— — A vetési varju terjeszkedése	388
— — A csicsörke az Alföldön	390
Kisebb közlemények	374—415
Intézeti ügyek	476—480
Personalia	486, 487
Necrologus (Dr. DARÁNYI IGNÁC, BÁRSONY ISTVÁN, vitéz CSÖRGEY KÁROLY, SUSHKIN PÉTER, Dr. BÜTTIKOFER JÁNOS, HESS ALBERT, Dr. HÄCKER BÁLINT, DANFORD KÁROLY, VALLON GRAZIANO, ČAPEK VENCEL, BURG GUSZTÁV, nemestóthi SZABÓ GYÖRGY, Dr. VÉRTESI TÓTH IMRE, vámosi KÜLLEY JÁNOS, KÉKESSY LÁSZLÓ, SELYMESSY FERENC)	488—495
Index alphabeticus avium	497—504

TÁBLÁK JEGYZÉKE.

	Oldalak között
I. Kócsagfiókák a Kisbatalonon	12—13
II. Pásztormadár fészkelő helye: Novaj	106—107
III. Etető pásztormadarak: Novaj	106—107
IV. Pásztormadár fészkelő helye: Szeghalom és Karcag	106—107
V. Pásztormadár fészkelő helye: Tarnaszentmária és Sátoraljaujhely	106—107
VI. <i>Glareola pratineola</i> fészke és tojásai	186—187
VII. <i>Glareola pratineola</i> fiókái	186—187
VIII. Szarka és töviszúró gébics fészke a nádiban	396—397

KÉPEK JEGYZÉKE.

	Oldal
1. Gyűrűzött kisbatalonai kócsagfiókák lelőhelyei	13
2. A Kisbatalon térképe a tervezett rezervátummal	15
3. Az úrbői bibicek téli szállása	23
4. Magyar batlak lelőhelyei	25
5. A pásztormadár fészkelő telepei 1925-ben	106
6. A gyűrűs pásztormadarak kézrekerülési helyei	113
7—11. Grafikonok a vonulási adatok alkalmazásának szemléltetéséhez	249—253
12. A <i>Dendrocoptes medius</i> párzasi játéka	309

INHALT.

	Seite
AGÁRDI EDUARD: Brüten des Schlangenadlers auf dem Zengő	429
— — Vorkommen des Schwarzspechtes	430
— — <i>Sylvia curruca</i> bebrütet die Eier des rotrückigen Würgers	444
AIZENPREISZ LUDVIG: <i>Merops apiaster</i> —Nest in Véménd	417
BARCZA LADISLAUS dr.: Neueres Erscheinen von <i>Tichodroma muraria</i> in Csabrendek	314
BARTHOS JULIUS: Schwarzstorch im Komitate Zala	428
— — Tappe bei Nagykanizsa	428
— — Stadtwachteln	428
— — Uhu in Zala	428
— — Ständiger Durchzugsplatz von <i>Oedinenemus scotopax</i>	437
— — Frühe <i>Buteo communis</i> Brut	442
— — Fastende Haushenne	451
— — <i>Sitta europaea caesia</i> als Maiskörner-Fresser	453
BÁLVÁNYOSSY LADISLAUS: Rosenstar in Zala	421
BÁRÁNYOS JOSEF: <i>Oidemia fusca</i> L.	426
BESSENYEI STEPHAN: Brüten des Girlitz im Komitate Veszprém	432
BODNÁR BARTHOLOMAEUS: Wann schlafen unsere Vögel ein und wann wachen sie auf? ...	448, 449
BOLZA GÉZA Gr.: Die Ankunft des Kiebitz, Weissen Storches und der Rauchschatwebe in Szarvas	394
BREUER GEORG: <i>Sturnus vulgaris pollaratskyi</i> FINSCH	421
— — Daten zur Vermehrung von <i>Ciconia alba</i>	427
— — Nisten von <i>Scelopax rusticola</i> in der Umgebung von Sopron	428
— — Massenhaftes Erscheinen von <i>Asio accipitrinus</i>	437
— — Sonderbare Nistweise von <i>Parus ater</i>	444
— — Beitrag zur Psychologie eines jungen <i>Podiceps cristatus</i>	445
— — Nervosität von <i>Phasianus colchicus</i> während des Meteorfalles	446
— — Nest der <i>Sylvia curruca</i> plündernde Aeskulapschlange	456, 457
BURNOVSZKY STEPHAN: Girlitz im Komitate Győr	432
BUSITS JOSEF: Die Verwendung von <i>Corvus frugilegus</i> zur Insektenvertilgung	452, 453
CERVA FRIEDRICH: Die Brachschwalbe (<i>Gtareola pratineola</i> L.) und ihre Aufzucht aus dem Ei. Mit 2 Tafeln	188—194
— — Einen <i>Colymbus arcticus</i> L.	427
Frau v. CHERNEL STEPHAN: <i>Tichodroma muraria</i> am Szentgyörgyberg	432
CSATH ANDREAS: <i>Tichodroma muraria</i> in Kispereg	431
CSÖRGEY TITUS: Was erwartet Ungarn von einem neuen europäischen Vogelschutzgesetz?	7
— — Neueres Vorkommen der gelbköpfigen Schafstelze (<i>Motacilla flava campestris</i> PALL.) in Ungarn	103, 104
— — Hydrodynamische Effekte beim Tauchrennen der Wasserramsel	307, 308
— — Das Schnabel-Erkennungszeichen der Blässgans (<i>Anser albifrons</i> SCOP.)	314, 315
— — Beiträge zur Juni-Nahrung der Saatkrähe (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	321—328
— — <i>Hirundo rustica</i> ihr Junges auf dem Rücken tragend	445, 446
— — Dr. Ignatz v. Darányi. (Nekrolog)	488, 489
DERGUNOV N.: Vogelberingungen in Russland	458
DOPPELMAIR G. dr.: Vogelberingungen in Russland	458
DORNING HEINRICH dr.: Die Ansiedlung des Mauerseglers (<i>Cypselus apus</i> L.) in Budapest	199—202
— — Die Störche von Rákosfalva	427
— — <i>Turtur communis</i> als Stadtvogel	440
FÁY ALADÁR: Eine Mehlschwalbe	436
FEKETE KARL: <i>Oidemia fusca</i> L.	426
— — <i>Somateria mollissima</i> L.	426
FORINTOS KARL: Die Blässgans im Gebiete jenseits der Donau	425
GAÁL STEPHAN dr.: Die Bora und unsere Zugvögel	436
— — Vogellied im Trommelfeuer	449, 450
GYÖRGYEV ADOLF dr.: <i>Tichodroma muraria</i> in Tápiógyörgye	431
GYÖRFFY STEPHAN dr.: Vorkommen der Weindrossel (<i>Turdus iliacus</i> L.) im Sommer in der Hohen Tátra	433, 434

	Seite
GYÖRFFY STEPHAN dr.: Stockenten-Albino	434, 435
— — Kreuzschnäblige <i>Parus major</i>	451
— — <i>Corvus frugilegus</i> auf der Jungsaat.....	452
— — Winternahrung von <i>Passer montanus</i>	453, 454
— — In der Schwefelquelle von Szepestófalva erstickte Tiere	455
HEGYMEGHY DESIDERIUS: Rosenstar im Komitate Győr	421
HORVÁTH ALADÁR: Drei Singschwäne.....	426
HRABÁR ALEXANDER: Daten zur Ernährung von <i>Falco peregrinus</i> TUNST.	450
ILLYÉS TIBERIUS: Ansiedelung des Pirols und der Turteltaube.....	421
KABÁCZY ERNST: Der Girlitz im Komitate Bereg	432
— — <i>Scelopax rusticola</i> im Brunnen	436, 437
— — Brüten von <i>Delichon urbica</i> in künstlichen Nestern.....	443
KÉKESSY LADISLAUS: Der erhöhte Vogelschutz.....	335—337
KIRÁLY IVAN: Der Girlitz in der Kleinen Tiefebene	432
KORMOS STEPHAN: <i>Ciconia alba</i> mit weissem Lauf	447, 448
KOVÁTS ELEMÉR: Gänsegeier bei Aszófő	429
LINDNER CARL (Naumburg a/S.): Das Nisten von <i>Galerida cristata</i> L. auf Hausdächern ..	439
— — Blattläuse vertilgende Samenfresser	453
LOVASSY ALEXANDER dr.: Junger Kuckuck in der Nisthöhle	441, 442
— — <i>Muscicapa grisola</i> Nest auf dem Schirm einer elektrischen Lampe	443, 444
— — Maulbeeren fressender <i>Picus viridis</i>	453
— — An der elektrischen Leitung verunglückte <i>Otus scops</i>	455, 456
— — Ins Fangeisen geratene <i>Falco atrax</i>	456
MAUKS KARL dr.: Daten zur Verbreitung des Girlitz (<i>Serinus canarius hortulanus</i> KOCH) ..	205—207
— — Brüten des Rotkopfwürgers (<i>Lanius senator</i>) im Borsoder Bükkgebirge	419, 420
— — <i>Monticola saxatilis</i>	421
— — <i>Tichodroma muraria</i> in der Szeleta-Höhle des Borsoder Bükkgebirges.....	430, 431
MÁRTONFFY DIONYSIUS: <i>Lanius senator</i> L. im Komitate Komárom	420
MÁRY JULIUS: Nisten des Bienenfressers in Füzfő	417
MEDRECZY STEPHAN: Der Rückgang unserer Vogelbestände	340—342
— — Gemeinsames Brüten von <i>Erithacus tuscinia</i> L. und <i>Erithacus philomela</i> BECHST.	421
— — Daten zum Vorkommen des Girlitz bei Ungvár	433
MIKOLÁS KOLOMAN: Albinistische Vögel aus der Gegend von Szilsárkány	435
— — Überwinternde Rauchschnäbel	435
— — <i>Ciconia alba</i> und die rote Farbe	446
MOLNÁR LUDWIG: Daten zur Naturgeschichte des Kuckucks	441
NAGY EUGEN dr.: Ringelgänse auf der Hortobágy	425
— — <i>Rissa tridactyla</i> L.	425
NAGY JOSEF: Ein neues Brutgebiet des <i>Lanius senator</i> L.	420
OSZTROLUCZKY PAUL: <i>Stercorarius pomarinus</i> TEMM.	426
PÉTER EMERICH: Wie legt der Kuckuck sein Ei in das Nest seiner Pfleger?	441
PONEBŠEK JOHANN dr.: Vogelwarte in Jugoslawien	458
RÁCZ BÉLA: <i>Glaucidium noctuum</i> als Geflügelmörder	454, 455
RÉZ ANDREAS: Das Nisten des Bienenfressers in Nógrád.....	415, 416
SALIM A. ALI: Vogelberingung in Indien	458
SCHENK HEINRICH: Weitere Beobachtungen über <i>Cettia cetti sericea</i> TEMM.	419
— — Frühes Erscheinen von <i>Oidemia fusca</i> L.	426
— — <i>Pica rustica</i> Nester im Rohrwald. Mit 1 Tafel	438, 439
— — <i>Lanius collurio</i> L. Nester im Rohrwald. Mit 1 Tafel	439
SCHENK JAKOB: Über die Zukunft der Silberreiher-Kolonie in Kisbálaton—Sumpf in Ungarn. Mit 1 Tafel und 2 Textfiguren	11
— — Die Vogelberingungen in Ungarn in den Jahren 1926—27. XII. Bericht. Mit 2 Text- figuren	53—85
— — Die Siedungsverhältnisse einiger Vögel der palaearktischen Fauna	85
— — Das Erscheinen des Rosenstares in Ungarn in den Jahren 1924—26. Mit 4 Tafeln und 2 Textfiguren	114—121
— — Wertschätzung und Verwendung der Zugdaten in der Vogelzugs-Forschung. Mit 5 Textfiguren	242
— — Die Invasion von <i>Loxia curvirostra</i> L. in Ungarn im Jahre 1927.	437, 438
— — Lerchenfang von <i>Corvus cornix</i>	455
— — Vogeleifer—Sammlung in Vidafalva	457
— — Edelreiher- und Naturschutz. Bericht 1925—28.....	461—464

SCHENK JAKOB: Bericht über den VI. Internationalen Ornithologen-Kongress in Kopenhagen vom 24—29-ten Mai 1926	469
— — Karl von Csörgey. (Nekrolog.)	491, 492
SCHÖBER EMIL dr.: Rosenstar in Szatmár	421
SIKÓ CONSTANTIN: Ein schmalschnäbliger Wassertreter	428
SÓLYMOSY LADISLAUS Br.: Weisse Wildgans	425
— — Brüten des Rothalssteissfusses in Nagylózs	425, 426
— — Ein Schwarzspecht	430
— — Alte ornithologische Daten	457
SŐREGI JOHANN: Alte Angabe über das Brüten von Falken	456
STRÁNSZKY DIONYSIUS: Die Ursache des weissfarbigen Laues von <i>Ciconia alba</i>	447
SZABÓ GEORG: In Maisfeldern verursachter Schaden von <i>Sturnus vulgaris</i>	453
— — Erfolgreicher Schutz gegen den Siebenschläfer	457
SZALAY E. LUDWIG dr.: <i>Oidemia fusca</i> L.	426
— — Früh ankommende Edeldreiher	436
SZEMERE LADISLAUS: Der Uhu	428
SZEMERE ZOLTÁN: Paarungsspiel des <i>Dendrocopos medius</i> L. Mit 1 Textfigur	311, 312
— — Über die Ernährung der Sperlinge	454
SZOMJAS GUSTÁV: Jagd und Vogelschutz	331, 332
SZOMJAS LADISLAUS: Ornithologische Daten aus der Hortobágy-Puszta	211—213
TARJÁN TIBERIUS dr.: Bienenfresser am Balaton	417
— — Ein Brief aus der Hortobágy-Puszta	423, 424
— — Junger Kuckuck und Rohrdrossel	440, 441
TELEKI EUGEN Gr.: Der Bartgeier brütet wieder im Retezát	415
VASVÁRI NIKOLAUS dr.: Die Winterquartiere der Rothalgans in tiergeographischer Beleuchtung	228—241
— — Beiträge zur Ernährungsökologie von <i>Botaurus stellaris</i> L. und <i>Ardeetta minuta</i> L.	361—374
— — Über die Vögel des Monorer Waldes	424, 425
— — <i>Gyps fulvus</i> jenseits der Donau	429
— — Daten über <i>Pandion haliaëtus</i>	429
— — Neuer Fundort der Gartenammer im Komitate Pest	433
— — <i>Parus lugubris</i> im Komitate Kolozs	433
— — Das Brüten von <i>Sturnus vulgaris</i> im Innern von Budapest	440
— — Über zweimaliges Brüten von <i>Strix flammea</i>	442, 443
VÁSÁRHELYI STEPHAN: <i>Ciconia alba</i> als Vertilger der Feldmaus	454
VÁRTSE ALBERT: Schaden von <i>Pica rustica</i>	455
WALZEL JOSEF: Schwalbendaten aus dem Spätherbst	435
— — Merkwürdiges Spiel von <i>Corvus cornix</i>	450, 451
WARGA KOLOMAN: Die <i>Bombycilla garrula</i> —Invasion in den Jahren 1923/24, 1925/26, 1927/28, — und die Übersicht der bisherigen Invasionen. Mit 1 Karte und 2 Tabellen	155—183
— — Vogelzugsdaten aus Ungarn. X. (1926) Bericht	257—305
— — Nisten des Seidenreihers am Kisbalaton	417, 418
— — Die Mauerseglerkolonie in Solymosvár	422, 423
— — <i>Tichodroma muraria</i> in Pesthidegkút	430
— — <i>Accentor collaris</i> im Bisztra-Gebirge	434
— — <i>Loxia curvirostra</i> L. und <i>Loxia leucoptera bifasciata</i> BRHM in Budapest	437
— — Ungleichmässige Entwicklung der Jungen von <i>Accipiter nisus</i>	444, 445
— — Instituts-Angelegenheiten	481—485
— — Personalial	486, 487
— — STEPHAN BÁRSONY (Nekrolog)	490, 491
WARREN E.: <i>Ciconia alba</i> mit weissem Lauf in Südafrika	446
WÁHL IGNATZ: Seidenreier (<i>Egretta garzetta</i>) bei Monostorszeg	419
— — In Apatin nehmen die Störche rapid ab	427
— — Ausbreitung der Saatkrähe	430
— — <i>Serinus canarius hortulanus</i> in der Tiefebene	432
Kleinere Mitteilungen	415—458
Instituts-Angelegenheiten	481—485
Personalial	486, 487
Nekrolog (Dr. I. DARÁNYI, ST. BÁRSONY, K. CSÖRGEY.)	488—492
Index alphabetikus avium	497—504

VERZEICHNIS DER TAFELN.

	Zwischen den Seiten
I. Junge Silberreiher aus dem Kisbalaton	12—13
II. Brutplatz des Rosenstares in Novaj	106—107
III. Fütternde Rosenstare	106—107
IV. Brutplatz des Rosenstares in Szeghalom und Karcag	106—107
V. Brutplatz des Rosenstares in Tarnaszentmária und Sátoraljauhely	106—107
VI. <i>Glareola pratincola</i> Nest und Eier	186—187
VII. <i>Glareola pratincola</i> -Jungen	186—187
VIII. Nest von <i>Pica rustica</i> und <i>Lanius collurio</i> im Rohr	396—397

VERZEICHNIS DER TEXTFIGUREN.

	Seite
1. Fundorte der im Kisbalaton beringten Silberreiher Jungen.....	13
2. Der Kisbalaton mit dem geplanten Reservat	15
3. Das Winterquartier der Kiebitze von Ürbö.....	23
4. Fundorte ungarische Sichler	25
5. Die Brutplätze des Rosenstares im Jahre 1925	106
6. Fundorte der beringten Rosenstare	113
7—11. Graphikone zur Veranschaulichung der Verwendung der Zugdaten.....	249—253
12. Paarungsspiel des <i>Dendrocopos medius</i>	309

Mit vár Magyarország egy újabb európai madárvédelmi törvénytől?*)

Irta: CSÖRGEY TITUS.

Was erwartet Ungarn von einem neuen europäischen Vogelschutzgesetz?**)

VON TITUS CSÖRGEY.

Az 1902-iki párisi madárvédelmi egyezmény kétségtelenül haladást jelentett a nemzetközi megállapodások terén, amennyiben sikerült a közösen védendő fajok névsorát egybeállítani és a védelmet a madarak táplálkozásának vizsgálatával reális alapra helyezni.

Magyarország madárvédelmi szervezete is a párisi egyezményen alapszik, kiegészítve a *Madarak és Fák napja* valamint az *Ifjúsági Madárvédő Liga* intézményével, végül a m. kir. Madártani Intézet által vezetett gyakorlati madárvédelmi és természetvédelmi akcióval.

Az elmúlt 26 esztendő tapasztalatai szerint azonban madárvédelmi törvényünk már kiegészítésre és metodikai módosításra is szorul, mert sem a végrehajthatóság szempontjából, sem nemzetközi viszonylatában nem felelt meg kellőképpen a hozzáfűzött várakozásoknak.

Amidőn tehát ama kérdés előtt állunk, milyenek kívánnók az új európai, modern madárvédelmi törvényt, célszerűnek tartom a Magyarországon észlelt hiányosságokat röviden feltárni, abban a feltevésben, hogy a párisi egyezményhez csatlakozott többi államokban is hasonló tapasztalatok adódtak.

Ami elsősorban a mai törvénytörvény *végrehajthatóságát* illeti, a legnagyobb akadály abban van, hogy oly mértékű madártani ismereteket igényel a végrehajtó közegek részéről, aminővel azok nem rendelkezhetnek

*) Szerző előadása a Nemzetközi Madárvédelmi Bizottságnak 1928 május 22–23-án Genfben tartott előértekezletén, mely angol és francia nyelven a bizottság kiadásában jelent meg.

**) Vortrag des Verfassers auf der Vorkonferenz des Internationalen Comitees für Vogelschutz in Genf am 22–23. Mai 1928; erscheint in englischer und französischer Sprache im „Bulletin“ des Comitees; von einer Publikation in deutscher Sprache muss daher abgesehen werden.

s melyek megszerzésére nem is kényszeríthetők. Ez a körülmény készítette néhai CHERNEL ISTVÁNT arra, hogy az Aquilában közreadott törvénytervezetében jelentékeny metodikai módosítást ajánljon. Szerinte célszerű volna a védendő fajok hosszú névsora helyett csupán azt a néhány, közismert káros madarat megemlíteni, amelyek bármikor vagy az év nagy részén jogos önvédelem címén elpusztíthatók. Ez kétségtelenül megkönnyítené az ellenőrzés munkáját.

Minthogy azonban a madárvédelem térhódításához a hasznos madarak széleskörű ismerete feltétlenül szükséges, továbbra is arra kell törekednünk, hogy a védendő fajok színes ábrákkal ellátott ismertetése is közkézre kerüljön.

A háboru előtt volt is már 120 fajig terjedő képsorozatunk, országunk mai szegénysége mellett azonban e sorozat újabb kinyomatására sincs módunk, nemhogy bővítésére. Arra gondoltam tehát, hogy az új törvényben megállapítandó sorozat színes ábráit az egyezményt aláíró nemzetek közös költségen adhatnák ki, ezzel is dokumentálva céljaik egységes voltát.

Ha e képsorozatok a magyarázó szöveggel együtt falitáblákon egyestve országunk minden iskolájában és az ellenőrzésre hivatott hatóság minden hivatalában kifüggeszthetők volnának, csak akkor remélhetnők a madárvédelem eszméinek rohamos térfoglalását (mert hiszen csak meg kell ismernünk a madarat, hogy már is megszeressük, iránta részvétet érezzünk).

Magyar törvényünk második hiányossága abban van, hogy azt az időközben megreformált vadászati törvényünkkel nem sikerült teljes összhangba hoznunk. Eltekintve egyes ragadozó madárfajok körül támadt nézeteltérésektől, kivált a „vizimadár“ gyűjtőnévbe foglalt fajok védelme terén vannak bonyodalmak, részint a fajok ismeretének hiányossága folytán, részint a vadászati tilalmak határideje körül. A tervezett európaközi törvényt tehát már azért is örömmel várjuk, mert az ökológiai kérdések további tisztázódása alapján az egyes államok vadászköreire morális nyomást is gyakorolva, megkönnyítené a madárvédelemnek a vadászattal való összhangba hozását.

A 26 évi tapasztalat alapján módosítandónak bizonyult törvényünk ama szövege is, amely a védett madárfajok és különösen *tojásaiknak* tudományos célból való gyűjtését szabályozza. Az engedélyek kiállítását ugyanis a közigazgatási hatóságok helyett a földmivelésügyi és kultuszminisztérium hatáskörébe kellene koncentrálni, olymódon, hogy a kiadott engedélyekről a két hatóság egymást kölesönösen értesíteni tartozzék. A mai decentralizált eljárás mellett ugyanis lehetetlen az ellenőrzés, különösen pedig a tojásgyűjtés terén észlelt aggasztó méretű dilettantizmus megfékezése.

E megszorítással szemben viszont kibővitendőknek látjuk azoknak az intézkedéseknek sorát, amelyek a törvényesen védett, de kivételesen

lokális károkat okozó fajokkal szemben a jogos önvédelem határait megszabják. Természetesen ehhez is a fajok felismerését elősegítő színes ábrák széleskörű terjesztése volna szükséges.

Megoldatlan kérdésképen kezeljük az énekesmadarak kalitkában való tartásának ügyét is. Ma nálunk generális tilalom van érvényben. Tehát a hasznos énekesmadarak fogvatartása csak igazoltan tudományos működésű egyéneknek vagy intézményeknek van megengedve, szigorú korlátok közt tartva mind a fogást, mind a szállítást. Ezzel szemben kívánatosnak látszik, hogy bizonyos, könnyen táplálható és létükben még kevésbé veszélyeztetett énekesmadarak bizonyos korlátok közt nem szakemberek által is tarthatók legyenek. Tapasztalható ugyanis, hogy a madárkedvelők nagy része az életüket megédesítő szobamadarak iránti szeretetüket a szabadban élők egyetemére is kiterjesztik. Sajnos azonban, mindeddig nem sikerült oly megoldást találnunk, amely a fogással és árusítással üzhető visszaéléseket feltétlenül kiküszöbölhetné. Amíg ugyanis énekesmadaraink Olaszországban nem részesülnek megfelelő védelemben, az ebből eredő állandó nagy vérvesztést a megmaradt csekély állománynak legszigorubb védelmével kell ellensúlyoznunk.

S ezzel elérkeztem a legnehezebb problémához, jelen összejevetelünk tárgyalási anyagának súlypontjához: a déleurópai államokban divó madárpusztítás kérdéséhez.

Magyarországot e téren az olaszországi madárpusztítás érinti legközelebről. Gyűrűjelzéseink megdönthetetlen bizonyossága szerint ugyanis vonuló madaraink óriási többsége Olaszországon halad téli szállása felé és részben ott is telet. S hogy mily tömegben pusztulnak ott részint leghasznosabb madaraink, részint idehaza nagy gonddal óvott ritkaságaink, arról az olaszországi piacokon élelmezés céljából árusított madarak statisztikája tanuskodik. Igaz ugyan, hogy e téren az utóbbi években jelentékeny javulás észlelhető, a Magyarországon védett fajok állandó fogyásának veszedelme azonban nincs még elhárítva.

Ez a magyarázata annak, hogy madaraink védelmére és ezen túlmenőleg mesterséges szaporítására irányuló törekvéseink miért járnak legfeljebb fél eredménnyel, tehát legjobb esetben a régi állomány fenntartásával?

Amidőn már most a bajok orvoslásának módjait keresem, tudatában vagyok egyrészt a helyzet rendkívüli nehézségeinek, másrészt annak is, hogy az e téren eddig történtek nem voltak gyakorlatilag kellőképpen megalapozva. De épp ez utóbbi körülmény nyújt reményt arra, hogy a hiányok pótlásától, ha tökéletes megoldást nem is, de legalább jelentékeny javulást várhatunk.

Nézzük előbb a nehézségeket. Az Olaszországban divó madárfogás évezredek során annyira belegyökeresedett a köznép lelkiületébe, annyira kiirtotta a madár szépsége és kedvessége iránti érzéket, hogy azt az olasz

madárvédők által már megkezdett nevelő munka is csak hosszú idő múltán lesz képes felébreszteni. A második nehézség már szociális természetű, amennyiben a megélhetési viszonyokban van. A gabonatermesztésre csak kis részben alkalmas földterületen oly néptömeg van összezsúfolva, amely táplálékának hiányait a vándormadarak millióiból iparkodik pótolni. Ezen az állapoton pedig csupán Olaszország gyarmatügyi politikájának sikere segíthetne.

A harmadik nehézség végül abban van, hogy a keskeny földnyelven összetorlódott madarak, éppen nagy tömegeiknél fogva, ott — kivált az őszi vonuláson — jelentékeny károkat is okoznak. E fajok közt olyanok is vannak, amelyek Közép- és Észak Európában a nyár folyamán rovarpusztítással hasznosaknak bizonyulnak, ősze azonban gyümölcsevőkke válva, Déleuropában károkat okozhatnak. Egyetlen példaképen a *seregélyre* (*Sturnus vulgaris* L.) hivatkozom, amely Európa északi felén, hol szőlőtermelés nincsen, mint rovarirtó az erdők és mezők kiváló védelmezője. Ugyanez a madár azonban már Középeuropában is károkat okoz. Észak Európa seregélyei a magyarországi szőlőket pusztítják, ugyanez időben pedig a magyarországi seregélyek már Olaszország szőlőtermését károsítják. Klasszikus példája ez annak, mennyire szükséges, hogy madaraink táplálkozását ne csak észak- és középeurópai fészkelőterületükön vizsgáljuk, hanem a déleuropai államokon átvezető vándorutjuk egész vonalán is.

Ebben látom a kérdés gyakorlati megalapozásának első, legfontosabb lépését. Ennek a széleskörű vizsgálatnak alapján tudhatnók meg egyrészt, mely madárfajok azok, amelyekkel szemben a déli államok lakói a jogos önvédelem alapján állanak és mily mértékben. Másrészt pedig mely fajok azok, melyek pusztítása az etikát és a nemzetek közvagyonát sértik. E megállapítás bizonyos fajokra vonatkozólag a jogos önvédelmet elfogadva, felmentené a déli államokat az oknélküli madárpusztítás ódiuma alól. Ezzel szemben azonban az odalenn számottevő kárt nem okozó, kiváltképpen pedig a létükben már is erősen veszélyeztetett fajok abszolút kiméltetését annál nagyobb nyomatékkal követelhetné. Az ily módon ökológiailag jól megalapozott akció etikailag is jelentékenyen alátámasztható azáltal, hogy a középeurópai államok is hasonlóképpen honorálják az északeurópai államok kívánságait a területükön átvonuló madarak védelme ügyében.

Az elmondottak alapján tehát, magyar szempontból, a következő két feladat látszik mindenképp előtérbe emelendőnek: 1) A vándormadarak gazdasági szerepének beható vizsgálata a déleuropai államokban is, tehát európai vándorutjuk egész vonalán. 2) A Közép- és Észak Európában már létükben veszélyeztetett fajok összeírása, a védelmükhöz szükséges speciális intézkedések megtétele céljából.

Befejezésül még csak annyit, hogy céljaink megvalósulására Olaszország részéről kedvezőbbnek látom az atmoszférát, mint aminő ezelőtt

volt. A fascizmusban újjáéledt Olaszország ugyanis a legutóbbi időben a gyakorlati madárvédelem terén is alkotó munkához fogott. Hivatkozom DR. P. E. CATTORINI professzorra, aki a m. kir. Madártani Intézet szemléltető anyaga alapján Milánó környékén egész sorát tartotta a gyakorlati madárvédelmi előadásoknak és bizományi lerakatot létesített a magyarországi fészekodugyár készítményei részére. E propagandát MUSSOLINI miniszterelnök támogatásával ki fogja terjeszteni Olaszország egész területére.

Ez a biztató kezdet remélünk engedi tehát, hogy az európai madarak nemzetközi védelme, jelen összeövetelünkből kifolyólag, újabb nagy lépésekkel fog megvalósulásához közeledni.

A kisbalatoni kócsagtelep jövőjéről.*)

Irta: SCHENK JAKAB.

1 táblával és 2 szövegábrával.

Über die Zukunft der Silberreiher-Kolonie im Kisbalaton-Sumpf in Ungarn.**)

Mit einer Tafel und 2 Textfiguren.

VON JAKOB SCHENK.

A madárvédelemnél tulajdonképen két szempontból kell kiindulnunk. Az egyik szempontból védenünk, sőt mesterségesen szaporítanunk kell minden hasznos madárfajt; a másik szempontból az állományukban veszélyeztetett madárfajokat kell védenünk, és amennyire az csak lehetséges, mesterségesen is szaporítanunk.

A két feladat közül mindenestre az utóbbi a sürgősebb.

Amíg egy madárfaj nincsen veszélyeztetve állományában, nem szükséges túlnagy jelentőséget tulajdonítanunk az állomány évenkénti ingadozásainak, mert egy kedvező év helyrehozhatja az előző évek veszteségeit. Egészen mások a viszonyok azoknál a fajoknál, amelyeknél az állomány

*) Szerző előadása a Nemzetközi Madárvédelmi Bizottságnak 1928. május 22—23-án Genfben tartott előértekezletén, mely angol és francia nyelven a Bizottság kiadásában jelent meg.

***) Vortrag des Verfassers auf der Vorkonferenz des Internationalen Committeees für Vogelschutz in Genf am 22—23. Mai 1928; erscheint in englischer und französischer Sprache im „Bulletin“ des Committeees; von einer Publikation in deutscher Sprache muss daher abgesehen werden.